

آیین نامه

سازماندهی و تشکیلات

دانشگاه تهران

- ماده ۱-** تعاریف و اختصارات به‌کار رفته در این آیین‌نامه و پیوست‌های آن عبارتند از:
- ۱-۱- **وزارت/ وزیر:** منظور از «وزارت» و «وزیر» در این آیین‌نامه و پیوست‌های آن، به ترتیب «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» و «وزیر علوم، تحقیقات و فناوری» می‌باشد.
- ۱-۲- **مرکز:** منظور از مرکز در این آیین‌نامه، مرکز هیأت‌های امناء و هیأت‌های ممیزه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.
- ۱-۳- **شورا:** منظور از شورا در این آیین‌نامه، شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.
- ۱-۴- **هیأت امناء:** هیأتی است که به موجب قوانین و مقررات مربوط به‌عنوان بالاترین رکن دانشگاه، مرجع سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و تصویب مقررات و ضوابط داخلی دانشگاه می‌باشد.
- ۱-۵- **موسسه:** اسم عامی است که به کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اطلاق می‌گردد و به موجب قانون یا مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و با کسب مجوز از شورا ایجاد شده و یا می‌شوند.
- ۱-۶- **دانشگاه:** مؤسسه‌ای است که با حداقل سه دانشکده ایجاد شده و یا می‌شود و با هدف ترویج علم، ارتقای دانش و تربیت نیروی انسانی در زمینه‌های مختلف علوم و فنون به ارائه آموزش عالی و انجام پژوهش می‌پردازد.
- ۱-۷- **مجتمع آموزش عالی:** موسسه‌ای است که به‌صورت مستقل و یا تابعه دانشگاه‌ها ایجاد شده و یا می‌شود و دارای حداقل ۲ دانشکده می‌باشد و اهم فعالیت‌های آن، آموزشی است.
- ۱-۸- **دانشکده:** مؤسسه‌ای است که در دانشگاه به‌صورت مستقل با حداقل ۳ گروه آموزشی ایجاد شده و یا می‌شود.
- ۱-۹- **آموزشکده:** مؤسسه‌ای است که در دانشگاه به‌صورت مستقل ایجاد شده و یا می‌شود و در مقطع کاردانی فعالیت دارد. آموزشکده دارای حداقل یک گروه آموزشی می‌باشد.

- ۱۰-۱- **مرکز آموزش عالی:** مؤسسه‌ای است که به صورت مستقل یا تابعه دانشگاه ایجاد شده و یا می‌شود. مرکز از حداقل یک گروه و حداکثر ۲ گروه آموزشی تشکیل می‌شود و اهم فعالیت‌های آن، آموزشی است.
- ۱۱-۱- **شعبه / واحد بین‌الملل / پردیس:** مؤسسه‌ای است که در شهر محل استقرار دانشگاه یا دیگر شهرها و مناطق آزاد یا خارج از کشور، ایجاد شده و یا می‌شود و برابر قوانین مربوط و ترجیحاً به صورت خودگردان اداره می‌شود.
- ۱۲-۱- **پژوهشگاه:** مؤسسه‌ای است که با حداقل سه پژوهشکده ایجاد شده و یا می‌شود و اهم فعالیت‌های آن، تعریف و اجرای پروژه‌های مرتبط با حوزه‌های کاربرد می‌باشد.
- ۱۳-۱- **پژوهشکده:** مؤسسه‌ای است که دارای حداقل سه گروه پژوهشی باشد و در دانشگاه به‌طور مستقل ایجاد شده و یا می‌شود. فعالیت پژوهشکده می‌تواند در انواع بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای و یا میان‌رشته‌ای مرتبط با حوزه کاربرد تعریف شود.
- ۱۴-۱- **موسسه پژوهشی:** مؤسسه‌ای است که دارای حداکثر ۲ پژوهشکده باشد.
- ۱۵-۱- **مرکز پژوهشی:** مؤسسه‌ای است که دارای حداقل یک گروه و حداکثر ۲ گروه پژوهشی باشد.
- ۱۶-۱- **گروه آموزشی / پژوهشی:** کوچک‌ترین واحد آموزشی / پژوهشی است که با کسب مجوز از شورا یا هیأت امناء و مرکب از تعدادی اعضای هیأت علمی آموزشی / پژوهشی باشد و در یکی از رشته‌های تحصیلی یا زمینه‌های تخصصی مشخص، مبتنی بر ضوابط مربوط، عهده‌دار امور آموزش / پژوهش باشد. در رأس گروه آموزشی / پژوهشی، «مدیر گروه» قرار داد.
- ۱۷-۱- **توزیع وظایف:** وظایف دانشگاه با در نظر گرفتن پیوستگی و سنخیت فعالیت‌ها تجزیه و تفکیک می‌شود و در قالب معاونت‌ها و سپس واحدهای سازمانی تقسیم و توزیع می‌گردد. به نحوی که در این تقسیم‌بندی، بین وظایف واحدهای سازمانی، تداخل و تشابه وجود نداشته باشد و هماهنگی و انسجام دانشگاه حفظ گردد.

- ۱۸-۱- **ضوابط تشکیلاتی:** معیارهایی است که چگونگی توزیع وظایف، تعداد سطوح و تعداد واحدهای سازمانی را تعیین می‌نماید.
- ۱۹-۱- **نمودار سازمانی:** انعکاس ترکیب رسمی سازمانی مبتنی بر تشکیلات که بیانگر روابط و نحوه تقسیم و توزیع وظایف میان واحدهای سازمانی، حدود اختیارات، سلسله مراتب و سطوح مدیریتی و سرپرستی می‌باشد.
- ۲۰-۱- **سازمان تفصیلی:** به مجموعه اهداف، وظایف و پست‌های سازمانی اطلاق می‌شود که در چارچوب اهداف و وظایف اساسی دانشگاه و براساس حجم، میزان و ماهیت کار هر واحد سازمانی تعیین می‌گردد.
- ۲۱-۱- **ساختار سازمانی:** به مجموعه نمودار سازمانی و سازمان تفصیلی، ساختار سازمانی می‌گویند.
- ۲۲-۱- **واحد سازمانی:** یکی از اجزای ساختار سازمانی است که در قالب یکی از سطوح سازمانی از جمله: معاونت، مدیریت، مرکز، اداره و گروه عهده‌دار انجام وظایف متجانس و مرتبط با اهداف دانشگاه می‌باشد. در رأس هر واحد سازمانی «پست سازمانی» یا «سمت سازمانی» متناسب با اختیارات آن پیش‌بینی می‌شود.
- ۲۳-۱- **واحد تابعه:** واحد سازمانی است که از نظر سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و نیز امور اداری، مالی، معاملاتی و تشکیلاتی تابع دانشگاه می‌باشد.
- ۲۴-۱- **واحدهای صف:** واحدهای سازمانی تابعه هستند که به‌طور مستقیم با اهداف، مأموریت‌ها و وظایف دانشگاه سروکار دارند. از جمله دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها، گروه‌های آموزشی / پژوهشی و...
- ۲۵-۱- **واحدهای ستاد:** واحدهای سازمانی تابعه هستند که غالباً به‌طور غیرمستقیم از طریق برنامه‌ریزی، هدایت، هماهنگی، نظارت و ارزیابی، حمایت و پشتیبانی واحدهای صف دانشگاه را در تحقق اهداف، مأموریت‌ها و انجام وظایف یاری می‌نمایند.
- ۲۶-۱- **سطح سازمانی:** هریک از مقاطع تشکیل‌دهنده سلسله مراتب اداری است که جزء رده مدیریتی و سرپرستی قرار می‌گیرد.

۲۷-۱- سطوح مدیریتی و سرپرستی حوزه ستاد دانشگاه در ۴ سطح به شرح ذیل تعریف

می‌شود:

الف- ریاست دانشگاه

ب- معاونت

ج- مدیریت/ مرکز

د- گروه/ اداره

۲۸-۱- سطوح مدیریتی و سرپرستی حوزه صف دانشگاه در ۳ سطح به شرح ذیل می‌باشد:

الف- ریاست دانشگاه

ب- ریاست واحدهای آموزشی و پژوهشی تابعه دانشگاه

ج- گروه آموزشی/ پژوهشی

۲۹-۱- **پست سازمانی:** جایگاهی است که در سازمان تفصیلی دانشگاه، برای انجام وظایف و

مسئولیت‌های مشخص پیش‌بینی و همچنین برای تصدی یک مستخدم رسمی یا پیمانی در نظر گرفته می‌شود. هر پست سازمانی دارای یک «شماره پست» می‌باشد.

۳۰-۱- **سمت سازمانی:** جایگاهی است که در سازمان تفصیلی دانشگاه برای انجام وظایف و

مسئولیت‌های «مدیریتی»، «سرپرستی» و «مشاوره» در واحدهای سازمانی با علامت «تک ستاره» (*) و «بدون شماره» پیش‌بینی می‌شود و صرفاً اعضای هیأت علمی

می‌توانند با حفظ پست سازمانی در آن «سمت‌ها» منصوب گردند.

۳۱-۱- **رده تشکیلاتی:** مؤسسات دانشگاهی براساس امتیازاتی که کسب می‌نمایند، به یکی از

رده‌های تشکیلاتی یک تا چهار و مؤسسات پژوهشی به یکی از رده‌های تشکیلاتی

یک تا سه توسط دفتر برنامه، بودجه و تشکیلات وزارت تخصیص داده می‌شوند.

ماده ۲- سطوح سازمانی ستادی و پست‌های سازمانی مربوط عبارتند از:

۲-۱- **معاونت:** دومین سطح سازمانی پس از رئیس دانشگاه می‌باشد که انجام بخشی از وظایف

مربوط به اهداف دانشگاه را برعهده دارد و هر معاونت از حداقل ۲ و حداکثر ۴

واحد سازمانی در سطح مدیریت، مرکز، اداره و گروه تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- سقف تعداد واحدهای سازمانی برای واحدهای تحت نظر معاونت، در چارچوب برنامه راهبردی دانشگاه و با کسب مجوز از هیأت امناء تا ۶ واحد سازمانی، قابل افزایش است.

۲-۲- مدیریت: سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف معاونت یا دانشگاه را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی و اجرایی برعهده دارد. در رأس مدیریت، «مدیر» می‌باشد. هر مدیریت می‌تواند براساس تنوع و تعداد فعالیت‌ها از حداکثر ۴ گروه، اداره تشکیل شود.

الف- در مدیریت‌هایی که فاقد گروه/ اداره باشند می‌توان حداقل ۷ پست و حداکثر ۲۴ پست سازمانی پیش‌بینی نمود و برای مؤسساتی که در رده یک تشکیلاتی قرار می‌گیرند، می‌توان حسب نیاز صرفاً یک پست «معاون مدیر» در هر مدیریت پیش‌بینی نمود.

ب- سقف تعداد گروه/ اداره و همچنین پست‌های سازمانی تحت‌نظر «مدیریت» در چارچوب برنامه راهبردی دانشگاه و با کسب مجوز از هیأت امناء تا سقف ۵ گروه/ اداره و ۳۰ پست سازمانی قابل افزایش است.

۲-۳- مرکز: سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف دانشگاه معاونت را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی یا اجرایی به صورت متمرکز برعهده دارد و در مقایسه با «مدیریت» از اختیارات بیشتری برخوردار می‌باشد. در رأس مرکز، «رئیس» قرار دارد. ادارات، گروه‌ها و پست‌های سازمانی تحت نظر مرکز مشابه مدیریت می‌باشد.

۲-۴- گروه: چهارمین سطح سازمانی است که عهده‌دار انجام چند وظیفه از وظایف معاونت، مدیریت و یا مرکز می‌باشد. ماهیت وظایف گروه، مطالعاتی و تحقیقاتی است. در رأس گروه «رئیس» منظور می‌گردد.

الف- هر گروه با حداقل ۴ پست و حداکثر ۶ پست سازمانی ایجاد می‌شود.

ب- در تشکیلات یک گروه، می‌توان به تناسب تعداد پست‌ها و تنوع فعالیت‌ها حداکثر ۲ پست «کارشناس مسئول» پیش‌بینی نمود، مشروط بر آنکه تحت نظر وی، حداقل یک کارشناس انجام وظیفه نماید.

۲-۵- **اداره:** چهارمین سطح سازمانی است که عهده‌دار انجام چند وظیفه از وظایف معاونت، مدیریت و یا مرکز می‌باشد. وجه غالب وظایف اداره، «اجرایی» است.

الف- هر اداره با حداقل ۴ پست و حداکثر ۶ پست سازمانی ایجاد می‌شود.

ب- در تشکیلات یک اداره، می‌توان به تناسب تعداد پست‌ها و تنوع فعالیت‌ها حداکثر ۲ پست «کارشناس مسئول» پیش‌بینی نمود، مشروط بر آنکه تحت نظر وی، حداقل یک کارشناس انجام وظیفه نماید.

تبصره ۲- دانشگاه مجاز به ایجاد پست سازمانی با عنوان عضو هیأت علمی در حوزه ستاد خود نمی‌باشد.

تبصره ۳- حداکثر تعداد پست‌های سازمانی «غیر عضو هیأت علمی» در کلیه مؤسسات «یک برابر» تعداد پست‌های سازمانی با عنوان «عضو هیأت علمی» تعیین می‌گردد. در مورد مؤسسات تازه تأسیس به پیشنهاد رئیس دانشگاه، تأیید دفتر برنامه، بودجه و تشکیلات وزارت و تصویب هیأت امنا حداکثر تعداد پست‌های سازمانی «غیر عضو هیأت علمی»، حداکثر تا سقف «یک و نیم برابر» قابل تعیین است.

ماده ۳- فعالیت‌هایی که مستقیماً تحت نظر رئیس دانشگاه قرار می‌گیرند، عبارتند از: گزینش، حراست، نظارت و ارزیابی، روابط عمومی، امور دانشجویان شاهد و ایتارگر، دبیرخانه هیأت اجرایی جذب اعضای هیأت علمی و امور حقوقی، قراردادهای و رسیدگی به شکایات.

تبصره- در حوزه ریاست هر دانشگاه حسب نیاز، حجم فعالیت‌ها و برنامه‌های دانشگاه، واحدی تحت عنوان «دفتر ریاست» ایجاد می‌شود که در رأس آن «رئیس دفتر» یا «رئیس» می‌باشد. سطح سازمانی «رئیس دفتر» یا «رئیس» در مؤسسات رده یک

تشکیلاتی، همتراز «مدیر» و برای مؤسسات رده ۲ و ۳ همتراز «رئیس اداره» و مؤسسات با رده ۴ تشکیلاتی «کارشناس مسئول» است ولیکن عمده وظایف واحد سازمانی مذکور، «اجرایی» می‌باشد.

ماده ۴- پست‌های سازمانی واحدهای صف به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- ۴-۱- به ازای هر گروه آموزشی، پژوهشی مصوب حداقل ۵ پست عضو هیأت علمی.
 ۴-۲- به ازای هر ۵ پست عضو هیأت علمی در گروه آموزشی/ پژوهشی مصوب، حسب نیاز و بر اساس حجم فعالیت، یک پست سازمانی با عنوان «کارشناس آموزشی/ پژوهشی» با داشتن مدرک تحصیلی مرتبط با فعالیت گروه مذکور.
 ۴-۳- به ازای هر کارگاه آموزشی و یا آزمایشگاه تخصصی حسب مورد، یک پست «کارشناس آموزشی» کارگاه و یا «کارشناس آموزشی» آزمایشگاه با داشتن مدرک تحصیلی مرتبط با فعالیت گروه مذکور.

تبصره ۱- سقف پستهای سازمانی «عضو هیأت علمی» در دانشگاه نمی‌تواند بیش از یک پانزدهم تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه باشد.

تبصره ۲- تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه دانشگاه به شرح فرمول ذیل تعیین می‌گردد:

$$\text{تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه} = (\text{تعداد دانشجویان کاردانی و کارشناسی} \times 1) + (\text{تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد} \times 3) + (\text{تعداد دانشجویان دکتری} \times 6)$$

ماده ۵- شاخص‌های ارزیابی و تخصیص رده تشکیلاتی دانشگاه، مبتنی بر آیین‌نامه رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب وزارت و موارد ذیل می‌باشد:

- ۵-۱- تعداد فیزیکی واحدهای تابعه
 ۵-۲- تعداد واحد بین‌المللی، شعبه، دانشکده، مجتمع، پژوهشکده، آموزشکده، گروه و رشته آموزشی/ پژوهشی

ماده ۶- حداکثر تعداد معاونت‌ها و مدیریت‌های تابعه ستادی هر دانشگاه پس از تعیین رده تشکیلاتی، براساس ضوابطی است که در جداول شماره (۱) و (۲) ذکر شده است.

جدول شماره ۱- رده‌بندی تشکیلات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی

رده تشکیلاتی	عنوان	
	حداکثر معاونت	حداکثر مدیریت ستادی
رده ۱	گروه الف	۶
	گروه ب	۵
	گروه ج	۵
	گروه د	۵
رده ۲	گروه الف	۴
	گروه ب	۴
	گروه ج	۴
	گروه د	۴
رده ۳	گروه الف	۳
	گروه ب	۳
	گروه ج	۳
	گروه د	۳
رده ۴	گروه الف	۲
	گروه ب	۲
	گروه ج	۲

تبصره ۱- یکی از مدیریت‌های مذکور در جدول شماره «۱» می‌بایست به واحد «حقوقی»، قراردادها و رسیدگی به شکایات» تخصیص داده شود. رئیس واحد مذکور، «مشاور رئیس دانشگاه» نیز می‌باشد.

تبصره ۲- سقف‌های مذکور در جدول شماره «۱» تنها در موارد استثنایی به پیشنهاد مؤسسات واجد حداکثر امتیازات قابل کسب، تصویب هیأت امناء و تأیید وزارت، قابل افزایش می‌باشد.

تبصره ۳- در مؤسسات رده‌های «۱» و «۲» جدول شماره «۱» علاوه بر معاون فرهنگی و اجتماعی، لازم است به ترتیب «۲» و «۱» مدیریت در ذیل آن، وجود داشته باشد و برای مؤسسات رده‌های «۳» و «۴» جدول مذکور، لازم است ذیل سمت ریاست دانشگاه، مدیریت فرهنگی و اجتماعی مستقل، پیش‌بینی شود.

تبصره ۴- گروه «الف» رده «۱» جدول شماره «۱» شامل دانشگاه‌های پیام نور، جامع کاربردی، فنی و حرفه‌ای و همچنین دانشگاه تهران می‌باشد.

جدول شماره ۲- رده‌بندی تشکیلات مؤسسات پژوهشی مستقل

ردیف	رده تشکیلاتی	حداکثر معاونت	حداکثر مدیریت ستادی
۱	رده ۱	۴	۱۰
۲	رده ۲	۳	۷
۳	رده ۳	۲	۵

ماده ۷- تعداد سمت‌های مشاور در مؤسسات به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- ۱-۷- در مؤسسات رده یک تشکیلاتی جداول شماره «۱» و «۲» در حوزه ریاست حداکثر دو سمت «مشاور» و در هر یک از معاونت‌ها حداکثر یک سمت «مشاور».
- ۲-۷- در مؤسسات رده دو و سه تشکیلاتی جداول شماره «۱» و «۲» در حوزه ریاست و هر یک از معاونت‌ها حداکثر یک سمت «مشاور».
- ۳-۷- در مؤسسات رده چهار تشکیلاتی جداول شماره «۱» در حوزه ریاست حداکثر یک سمت «مشاور».

ماده ۸- چنانچه سمت‌های «مدیریتی» و یا «سرپرستی» با «شماره» و علامت دو ستاره، (***) در سازمان تفصیلی دانشگاه پیش‌بینی شوند، سمت مذکور «پست سازمانی» تلقی می‌شود و عضو هیأت علمی یا غیرهیأت علمی می‌تواند به پست مذکور منصوب

شود. در صورتی که عضو هیأت علمی عهده‌دار وظایف این پست شود برای عضو هیأت علمی پست مذکور، «سمت سازمانی» تلقی می‌شود.

ماده ۹- ساختار سازمانی کلیه مؤسسات لازم است مورد تجدید نظر قرار گرفته و با این آیین‌نامه تطبیق داده شود. در موارد استثنایی، به پیشنهاد رئیس دانشگاه، تصویب هیأت امنا و تأیید وزیر، ساختار قبلی دانشگاه می‌تواند حداکثر تا «۲» سال دیگر بدون تجدید نظر باقی بماند.

ماده ۱۰- هرگونه تغییر و اصلاح بعدی ساختار سازمانی مؤسسات، تنها پس از طی «۳» سال از زمان تصویب، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۱- مجموعه کارکنان دانشگاه اعم از اعضای هیأت علمی و غیرهیأت علمی همچنین رسمی، پیمانی و قراردادی، نباید از مجموعه پست‌های سازمانی مصوب دانشگاه بیشتر باشد.

ماده ۱۲ این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و ۱۰ تبصره، به استناد مفاد ماده ۱۰ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد بند «ب» ماده «۲۰» قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی، با هدف تقویت محورهای پژوهش، همکاری‌های علمی بین‌المللی، تنوع‌بخشی به شیوه‌های آموزش عالی، دوره‌های تحصیلات تکمیلی، قدرت پاسخ‌گویی به جامعه و پویایی و کنترل کیفیت در فعالیتهای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و به‌منظور ایجاد هماهنگی و فراهم نمودن تسهیلات لازم در امر ساماندهی و تدوین تشکیلات واحدهای فوق‌الذکر و همچنین ایجاد زمینه برای بالا بردن سهم و نقش هیأت‌های امناء در راهبری امور دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، در تاریخ ۹۱/۵/۱۷ به تصویب هیأت امنای دانشگاه تهران رسید و با تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری از تاریخ ۹۱/۱/۱ قابل اجرا می‌باشد.